

Motion till riksdagen 2005/06:Ub525

av **Martin Nilsson (s)**

Livslångt lärande

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för ökat livslångt lärande.

Motivering

I dag ifrågasätter knappast någon värdet av det livslånga lärandet. Såväl för individen som för samhället är det centralt att utbildningen hålls uppdaterad och aktuell. Ska Sverige som kunskapsnation kunna hävda sig i en global konkurrens krävs det att utbildning blir en naturlig del i all verksamhet och genom hela livet. Utbildning kan därför inte längre vara något som enbart sker i ungdomsåren eller vid perioder av omställning i form av arbetslöshet.

Ska individen kunna hålla sig kvar på arbetsmarknaden genom ett helt yrkesliv behöver utbildningsnivån upprätthållas. I huvudsak bör det vara en fråga för personalutbildning inom ramen för de nuvarande arbetsuppgifterna. Här finns mycket att säga, inte minst när det gäller fördelningen av den samma. Alltför få anställda tycks enligt flera undersökningar få en återkommande utbildning i sitt arbete.

I denna motion kommer dock fokus att ligga på den utbildning som inte primärt är kopplad till det nuvarande jobbet.

Ofta finns dock också ett stort behov av utbildning som ger möjlighet att söka egen kunskap vid sidan om det nuvarande jobbet. Ibland för att det nuvarande yrkesvalet har inneburit en återvändsgränd där den enskilde inte trivs och utvecklas. Denna vantrivsel är en uppenbar orsak till stigande ohälsotal. Arbetstagare som genom relativt sett sjunkande kunskapsnivå upplever inlåsningseffekter är varken bra för sig själva eller för samhället.

Ibland för att individens framtidsplaner inte överensstämmer med företagets och att det får antas vara individen som bäst odlar sina egna möjligheter på arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Det ligger därför ett stort värde i att stödja individens möjligheter att på egen hand, utanför det nuvarande arbetet, vid sidan om ungdomsåren och inte enbart vid arbetslöshet, söka kunskap.

För att stödja en sådan kunskapsupbyggnad behöver samhället pröva sina system för studiestöd och studiemöjligheter.

Kunskapslyftet var ett lysande exempel på stimulans av utbildning. Det finns all anledning att pröva hur de bärande delarna i systemet kan användas i framtiden och anpassas till en lägre arbetslöshetsnivå där studier kommer att ske vid sidan om ordinarie arbete.

Det finns all anledning att ytterligare utreda hur möjligheterna att studera parallellt med ett yrkesliv egentligen ter sig. Inte minst gäller detta högre utbildning. Inrättandet av Nätuniversitetet är ett viktigt steg för möjligheten att kombinera utbildning och arbete. Samtidigt är utbudet fortfarande begränsat såväl till omfattning som nivå. Samma sak torde kunna sägas om högskolornas och universitetens egna kursutbud. För ett samhälle som vill premiera och uppmuntra möjligheten att kombinera studier och arbete borde det vara en rimlig ambitionsnivå att all den högre akademiska grundutbildning som erbjuds på heltid under dagtid också går att studera på deltid och på kvällstid. En sådan målsättning bör riksdagen uttala.

Där är vi dock inte i dag. Det behövs en studie av vad som orsakar detta bristande utbud. Handlar det om ett resursfördelningssystem som alltför mycket prioriterar en snabb genomströmning? Handlar det om en tradition i det högre utbildningsväsendet som utestänger äldre studenter och icke heltidsstuderande?

För att fler ska kunna studera i vuxen ålder behövs sannolikt också ekonomiska stimulanser. Utbildning kommer inte gratis. Studierna ska finansieras och inkomstbortfall täckas. Dessa kostnader avskräcker i dag alltför många från utbildning i vuxen ålder.

De som kommer från studievana miljöer har naturligtvis lättare att både se värdet av och hitta vägar för utbildningen. Det är värre för dem utan den traditionen. Därför har ett system som stöder individuell kompetensutveckling också ett klart klassperspektiv. Ett samhällsligt stöd kopplat till individen för dennes utbildning bör därför vara prioriterat.

Riksdagen har tidigare ställt sig bakom ett förslag om individuellt kompetenssparande. Detta har sedan på grund av tekniska svårigheter och behov av andra stimulanser för kompetensutveckling inte blivit verklighet.

Samtidigt består behovet av stöd riktat till individen för dennes kompetensutveckling. De av regeringen påtalade problemen att finna ett fungerande administrativt system som kan finna stöd på arbetsmarknaden bör därför vägas mot värdet av ökad kompetensutveckling.

Läser man därtill de fackliga organisationernas kommentarer till föregående års budget noterar man samstämmigt besvikelse över att IKU/IKS, i någon form, inte då blev verklighet.

Möjligheterna att finna konstruktiva administrativa lösningar borde således inte vara obefintliga i en sådan miljö, och principen om stimulans till individens kompetensutveckling som sådan bör således värnas.

Fel! Okänt namn på

Därför bör riksdagen uttala att ansträngningarna för någon form av samhälls-ekonomisk stimulans till individens egen kompetensutveckling är en prioriterad fråga som bör beredas ytterligare.

Stockholm den 5 oktober 2005

Martin Nilsson (s)